

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 3

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з навчальної дисципліни «Психологічне забезпечення юридичної діяльності»
обов'язкових компонент освітньої програми першого рівня вищої освіти
(053 «Психологія» (Поліцейські))**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 21.12.2023 № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 20.12.2023 № 13

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 21.12.2023 № 11

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(Протокол від 14.12.2023 № 20)

Розробник:

*Старший викладач кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС,
кандидат психологічних наук, доцент – Олена МАКАРОВА*

Рецензенти:

*Доцент кафедри психології та педагогіки Харківської державної академії культури,
кандидат психологічних наук, доцент - Ігор ВІДЕНЄСВ*
*Доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС, кандидат
психологічних наук, доцент – Вікторія ДОЦЕНКО*

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 8	05 «Соціальні та поведінкові науки» 053 «Психологія» Бакалавр Поліцейський	Цикл професійної та практичної підготовки Навчальний курс – 1 Семестр – 2 Вид підсумкового контролю - екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять		
Денна форма навчання Лекції – 20 год; Семінарські заняття – 20 год; Практичні заняття - 4 Самостійна робота – 46 год;		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Психологічне забезпечення юридичної діяльності» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти знань, умінь та навичок, необхідних для ефективного здійснення професійної діяльності в юридичній сфері

Завдання дисципліни «Психологічне забезпечення юридичної діяльності»: Формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь та навичок, необхідних для ефективного здійснення професійної діяльності у юридичній сфері. засвоєння здобувачами вищої освіти основних положень психології, необхідні для розуміння психологічних закономірностей, що впливають на юридичну діяльність. Оволодіння здобувачами вищої освіти методиками оцінки психологічних характеристик суб'єктів правовідносин. Навчання здобувачів вищої освіти ефективному використанню психологічних методів та прийомів у юридичній діяльності. Розвиток у здобувачів вищої освіти професійної компетентності та особистісних якостей, необхідних для успішної роботи у юридичній сфері.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення «Психологічне забезпечення юридичної діяльності» передбачає використання знань із таких дисциплін: Загальна психологія, Соціальна психологія, Вікова психологія, Юридична психологія, Криміналістика, Кримінологія.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- загальні основи психології, необхідні для розуміння психологічних закономірностей, що впливають на юридичну діяльність.

- особливості психологічної діяльності суб'єктів правовідносин, зокрема, психологічні характеристики потерпілих, свідків, підозрюваних, обвинувачених, суддів, адвокатів, прокурорів, поліцейських тощо.

- психологічні методи та прийоми, що використовують у юридичній діяльності, зокрема, професійний психологічний відбір, психологічна підготовка, психологічна підтримка, психологічна експертиза тощо.

вміти:

- Застосовувати отримані знання для розуміння психологічних аспектів юридичної діяльності.

- Оцінювати психологічні характеристики суб'єктів правовідносин.

- Вибирати та застосовувати ефективні психологічні методи та прийоми у юридичній діяльності.

- Самостійно вивчати та аналізувати психологічні аспекти юридичної діяльності.

- Розробляти та реалізовувати психологічні заходи у юридичній діяльності.

- Висловлювати власні судження та обґрунтовувати їх на основі здобутих знань та умінь.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов..	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1.	Здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу
	ЗК2.	Здатність застосовувати знання на практиці.
	ЗК3.	Базові знання та розуміння предметної області та розуміння професії .
	ЗК4.	Здатність спілкування рідною та іноземною мовами
	ЗК5.	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК6.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК 7	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК 8.	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК 9..	Здатність працювати в команді.
	ЗК 10.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку,

		верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології .
	СК2.	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
	СК 4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК5.	Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
	СК6.	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
	СК 7	Здатність виявляти стан і можливості поліпшення психолого – педагогічного процесу та відповідного соціального середовища.
	СК8.	Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
	СК9.	Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
	СК 10	Здатність здійснювати заходи організаційного - методичного забезпечення профорієнтації та профвідбору.
	СК 11	Здатність розробляти і впроваджувати психологічні рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, фізичного і духовного розвитку й самовдосконалення особистості.
	СК12	Здатність до проведення психопрофілактики і просвітницької роботи.
	СК 13	Здатність і готовність забезпечувати дотримання прав і свобод людини під час здійснення професійної діяльності.

	СК14.	Здатність розробляти та реалізовувати психокорекційні та психореабілітаційні заходи, спрямовані на відновлення психологічного здоров'я громадян, які знаходяться у кризі
	СК15.	Здатність забезпечувати охорону прав і свобод людини, протидіяти злочинності, підтримувати публічну безпеку і порядок.
	СК16.	Здатність ефективно застосувати норми права в професійній діяльності.
	СК17.	Здатність здійснювати заходи організаційно-методичного забезпечення профорієнтаційної роботи, профдобору до органів поліції.
	СК18	Здатність забезпечувати психологічну складову ефективних дій поліцейських в різних умовах професійної діяльності.
Програмні компетентності (ПК)	ПР1	Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
	ПР2	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
	ПР3.	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
	ПР4	Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
	ПР8	Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.
	ПР 9	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та

		аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
	ПР 10	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
	ПР 11	Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
	ПР12	Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника
	ПР13	Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
	ПР15	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку..
	ПР16	Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога
	ПР17	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності
	ПР18	Забезпечувати психокорекційні та психореабілітаційні заходи, спрямовані на відновлення психологічного здоров'я громадян, які знаходяться у кризі
	ПР19	Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

	ПР22.	Забезпечувати психологічну складову ефективних дій поліцейських в різних умовах професійної діяльності
--	-------	--

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1 Об'єкт, предмет, методи та напрямки психологічного супроводження в юридичній діяльності.

Поняття психологічного супроводження в юридичній діяльності. Визначення поняття «психологічний супровід в юридичній діяльності». Значення юридичної та кримінальної психології у становленні професійної діяльності практичного психолога. Різні підходи до визначення предмета та завдань психологічного супроводження в юридичній діяльності (Позиції А.Ф. Зелінського, В.Г. Лукашевича, О.М. Бандурки, О.М. Костенка). Зв'язок предмету з різними міжгалузевими науками та його значення в юридичній діяльності. Зв'язки предмету з іншими галузями наукового знання та сучасні наукові школи (Київська, Харківська, Львівська). Важливість значення загальної, порівняльної, вікової та соціальної психології. Практичне значення юридичної психології у вивченні правоохоронної та правопорушної діяльності. Кримінальна психологія, як складова частина юридичної психології та її значення у вивченні, поясненні та прогнозуванні психологічних аспектів, пов'язаних зі злочинністю. Взаємозв'язок екстремальної психології з іншими юридичними науками: психологією управління, психологією слідчої діяльності, судовою психологією, психологією девіантної поведінки, пенітенціарною психологією та віктимологією. Конфліктологія як наука, що сприяє пошуку шляхів вирішення комунікативних, емоційних та когнітивних бар'єрів у процесі взаємодії суб'єктів права. Психологія жертви злочинів та її значення для вивчення причин і умов, за яких індивід набуває статусу потерпілого. Пенітенціарна психологія та психологічні аспекти ресоціалізації особистості. Історія виникнення та розвитку практичної психології. Три провідні гілки: науковотеоретична, навчально-підготовча; практично-прикладна. Практично-прикладна гілка, як першооснова для утворення і подальшого розвитку вітчизняної психології на теренах незалежної України.

Об'єкт та предмет психологічного супроводу в юридичній діяльності. Поняття «особистість», «індивід», «індивідуальність», «особа» як основні психологічні категорії юридичної діяльності. Психологічні закономірності і механізми правового опосередкування діяльності особистості та груп у сфері правової діяльності. Методологічні засади психології супроводу в юридичній діяльності як цілісної системи. Методи наукового дослідження та психологічного дослідження особистості суб'єктів правовідносин. Напрями психологічного супроводження в юридичній діяльності.

ТЕМА № 2. Психологічна структура особистості в юридичній діяльності

Особистість у вимірах психологічної науки: особистість у зарубіжній та вітчизняній психології. Психологічна структура працівника поліції. Поняття особистості в психології та правовій науці: структура та зміст особистості;

типологічний опис особистості; типи особистості (за К. Леонгардом та А.Є. Личко). Психологічна структура особистості: свідомість, відповідальність та правосвідомість. Система психічних процесів та їх роль в правовій науці.

ТЕМА № 3. Психологія учасників розслідування злочинів у юридичній діяльності

Слідчий та головне завдання слідчої діяльності Основні особистісні та професійні якості слідчого, як одного із суб'єктів права. Вміння слідчого здійснювати психологічний вплив, як запорука одержання достовірної інформації в ході слідчих дій. Психологічна структура слідчого та слідчої діяльності. Юридичні підстави залучення практичного психолога у процесі досудового розслідування. Явище злочинності та види деформацій соціальних відносин. Юридичне та психологічне поняття злочину. Психологія обвинуваченого. Поняття захисної домінанти. Статус обвинуваченого та його найбільш типові форми поведінки. Оборонна (захисна) домінанта (від лат. «dominans» — панівний). Роль психолога у вивченні психологічних особливостей обвинуваченого. Психологія потерпілого і свідка. Провокуюча поведінка, види віктимності. Потерпілий як одна із центральних фігур попереднього слідства. Типові форми поведінки жертви злочину (позитивна, нейтральна, провокуюча). Віктимність та її види. Свідок та його психологічна характеристика. Закономірності функціонування пам'яті свідків злочинів.

ТЕМА № 4 Психологія спілкування та психологічний вплив в юридичній діяльності

Спілкування, як головна складова соціальної комунікації. Поняття оперативного спілкування як необхідної умови досягнення позитивного результату в діяльності працівників оперативних підрозділів. Різновиди спілкування в юридичній діяльності. Встановлення психологічного контакту, як відправний метод оперативного спілкування. Вибір приводу для знайомства з об'єктом оперативного інтересу. Сутність вербального та невербального спілкування в юридичній діяльності. Психологічна сумісність партнерів та встановлення довірливих відносин. Принципи та методи психологічного впливу на об'єкти оперативно-розшукової діяльності.

ТЕМА № 5 Психологія суб'єктів оперативно-розшукової діяльності в поліції;

Проблема психології суб'єктів оперативно-розшукової діяльності. Загальнотеоретичні засади психології суб'єктів ОРД. Особистість оперативного працівника як соціальна категорія. Значення психічних явищ, властивостей та станів у психологічній структурі працівників оперативних підрозділів. Функції попередження та кримінального судочинства у оперативній діяльності. Основні складові психології суб'єктів оперативно-розшукової діяльності. Функції та завдання суб'єктів ОРД. Стресовий характер діяльності працівників оперативних підрозділів. Професійно важливі психологічні якості суб'єкта оперативно-розшукової діяльності. Мотиваційна спрямованість та ціннісні орієнтації

працівників оперативних підрозділів. Професійно-психологічний портрет оперативника

ТЕМА № 6 Алгоритми переговорної діяльності працівників поліції у екстремальних умовах

Принципи та прийоми проведення переговорів. Уміння переговорника, які необхідні для якісного ведення переговорів. Основні етапи проведення переговорів зі злочинцями. Фаховий рівень і життєвий досвід переговорника. Варіанти розвитку переговорного процесу та рекомендації переговорнику щодо тактики ведення переговорів. Характеристика мотиву, ситуації, типу та стану злочинця у момент захоплення заручника. Соціально-правова характеристика провідних мотивів (кримінального, політичного, психологічного). Типи злочинців за провідними мотивами. Психологічне і організаційне забезпечення основних способів ведення переговорів зі злочинцями (переговори «віч-на-віч», за допомогою технічних засобів зв'язку, ведення переговорів голосом при відсутності зорового контакту). Психологічне забезпечення переговорного процесу. Стабілізація психологічної обстановки. Психологічні прийоми і позиції переговорника при проведенні переговорів, етапи взаємодії зі злочинцями. Техніка спілкування при встановленні довірчого контакту. Прийоми психологічного впливу на злочинця. Збір достовірної інформації, як найважливіша функція переговорника

ТЕМА № 7 Конфлікти у злочинному середовищі та їх використання в діяльності, поліції;

Загальне уявлення конфліктів у злочинному середовищі. Основні структурні складові конфлікту в злочинних групах, їх компоненти та сторони. Специфіка конфліктів у організованих злочинних формуваннях. Ступінь входження учасників у групову злочинну структуру. Значення міжособистісних та внутрішньо особистісних конфліктів у організованих злочинних групах для оперативно-розшукової діяльності. Використання оперативними підрозділами знань про конфлікти у злочинному середовищі. Способи та методи управління конфліктами.

ТЕМА № 8 Основи пенітенціарної психології

Зв'язок пенітенціарної психології з іншими науками та напрями досліджень у галузі пенітенціарної психології. Соціально-психологічна адаптація засудженого. Методи виховного (психолого-педагогічного, кримінально-виконавчого) впливу та вивчення особи засуджених. Структура особистості засудженого. Психологічні основи ресоціалізації засуджених та комплексна програма їх ресоціалізації.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни		Література Вид контролю
	Всього	з них:	

		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Об'єкт, предмет, методи та напрямки психологічного супроводження в юридичній діяльності	14	4	4	-	-	6	Основна 1,2,3,4 допоміжна 4
Тема 2 Психологічна структура особистості в юридичній діяльності;	10	2	2	-	-	6	Основна 2,3,4 Допоміжна 1, 2, 5
Тема 3. Психологія учасників розслідування злочинів у юридичній діяльності;.	14	4	4	-	-	6	Основна 1,3,5,8 Допоміжна 4
Тема 4. Психологія спілкування та психологічний вплив в юридичній діяльності;	14	2	2	4	-	6	Основна: 3, 4 Допоміжна: 4
Тема 5. Психологія суб'єктів оперативно-розшукової діяльності в поліції;	8	2	2			4	Основна 3,4,8 допоміжна 1,3,4
Тема 6 Алгоритми переговорної діяльності працівників поліції у екстремальних умовах;	10	2	2			6	Основна 2,3,4 Допоміжна 1,6,9
Тема 7 Конфлікти у злочинному середовищі та їх використання в діяльності, поліції;	10	2	2			6	Основна 5,8 Допоміжна 4,6
Тема 8 Основи пенітенціарної психології	10	2	2			6	Основна: 1,2 Допоміжна: 4,5,6
Всього за семестр № 2:	90	20	20	4	-	46	Екзамен

4.1.2. Завдання на самостійну роботу

Завдання, що виносяться на самостійну роботу курсанта	Література:
Тема 1. Об'єкт, предмет, методи та напрямки психологічного супроводження в юридичній діяльності	
1. Значення юридичної та кримінальної психології у становленні професійної діяльності практичного психолога 2. Різні підходи до визначення предмета та завдань психологічного супроводження в юридичній діяльності (Позиції А.Ф. Зелінського, В.Г.Лукашевича, О.М. Бандурки, О.М.Костенка). 3. Зв'язки предмету з іншими галузями наукового знання та сучасні наукові школи (Київська, Харківська, Львівська).	Основна 1,2,3,4 допоміжна 4
Тема 2 Психологічна структура особистості в юридичній діяльності	Основна 2,3,4 Допоміжна 1
1. Особистість у вимірах психологічної науки: особистість у зарубіжній	

<p>та вітчизняній психології.</p> <p>2. Особистість у сучасній українській психології (концепції психоенергетичної цілісності М.Й.Варія).</p> <p>3. Основні психологічні школи вивчення особистості (фрейдизм, біхевіоризм, гуманістична психологія, гештальтпсихологія, когнітивна психологія).</p>	
<p>Тема 3. Психологія учасників розслідування злочинів у юридичній діяльності</p>	<p>Основна: 3, 4 Допоміжна: 4</p>
<p>1. Слідчий та головне завдання слідчої діяльності (у світлі вимог Кримінального процесуального кодексу України від 13.04.2012 року № 4651-VI та науково-практичного коментаря до нього).</p> <p>2. Свідок та його психологічна характеристика. Закономірності функціонування пам'яті свідків злочинів.</p> <p>3. Провокуюча поведінка, види віктимності..</p>	
<p>Тема 4. Психологія спілкування та психологічний вплив в юридичній діяльності;</p>	<p>Основна 2,34 Допоміжна 1</p>
<p>1. Судова діяльність та особливий статус суддів (наявність владних повноважень)</p> <p>2. Типові розумові завдання, що властиві всім сторонам судової діяльності.</p> <p>3. Структура судової діяльності (пізнавальна, конструктивна та виховна діяльності суду). пошукова ланка пізнавальної діяльності та принцип безперервності судового розбору.</p> <p>4. Особистісні та професійні якості судді. Вольова сфера судді та її основоположне значення при прийнятті судового рішення. Елементи професійної спрямованості судді.</p> <p>5. Психологічні аспекти кваліфікації злочинку. Якості прокурора, які сприяють ефективному проведенню діалогу або полеміки з адвокатом (стриманість, коректність, тактовність, ввічливість, повага).</p>	
<p>Тема 5. Психологія суб'єктів оперативно-розшукової діяльності в поліції.</p> <p>1. Поняття оперативного спілкування як необхідної умови досягнення позитивного результату в діяльності працівників оперативних підрозділів.</p> <p>2. Різновиди спілкування в юридичній діяльності.</p> <p>3. Встановлення психологічного контакту, як відправний метод оперативного спілкування.</p> <p>4. Вибір приводу для знайомства з об'єктом оперативного інтересу.</p>	<p>Основна 3,4,8 допоміжна 1,3,4</p>
<p>Тема 6 Алгоритми переговорної діяльності працівників поліції у екстремальних умовах.</p> <p>1. Соціально-правова характеристика провідних мотивів (кримінального, політичного, психологічного). Типи злочинців за провідними мотивами. Психологічне і організаційне забезпечення основних способів ведення переговорів зі злочинцями (переговори «віч-на-віч», за допомогою технічних засобів зв'язку, ведення переговорів голосом при відсутності зорового контакту)</p> <p>2. Стабілізація психологічної обстановки. Психологічні прийоми і позиції переговорника при проведенні переговорів, етапи взаємодії зі злочинцями. Техніка спілкування при встановленні довірчого</p>	<p>Основна 2,3,4 Допоміжна 1,6,9</p>

контакту. Прийоми психологічного впливу на злочинця. Збір достовірної інформації, як найважливіша функція переговорника.	
<p>Тема 7 Конфлікти у злочинному середовищі та їх використання в діяльності, поліції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суперечності оперативного спілкування та проблеми подолання психологічних бар'єрів. 2. Інформаційна боротьба та фізичне протиборство у процесі здійснення ОРД. 3. Конфлікти оперативнотактичного характеру. Напруженість психіки оперативного співробітника як об'єктивно існуючий фактор екстремальності 	<p>Основна 5,8 Допоміжна 4,6</p>
<p>Тема 8 Основи пенітенціарної психології - денна форма навчання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зв'язок пенітенціарної психології з іншими науками та напрями досліджень у галузі пенітенціарної психології. 2. Соціально-психологічна адаптація засудженого. 3. Методи виховного (психолого-педагогічного, кримінальновиконавчого) впливу та вивчення особи засуджених. 4. Структура особистості засудженого. 5. Психологічні основи ресоціалізації засуджених та комплексна програма їх ресоціалізації. 	<p>Основна: 1,2 Допоміжна: 4,5,6</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Психологічні аспекти юридичної діяльності
2. Психологічні характеристики суб'єктів правовідносин
3. Психологічні методи та прийоми, що використовуються в юридичній діяльності.
4. Роль психологічних факторів у юридичній діяльності
5. Психологічні закономірності здійснення юридичної діяльності
6. Психологічні проблеми у юридичній діяльності
7. Психологія потерпілих
8. Психологія свідків
9. Психологія підозрюваних та обвинувачених
10. Психологія суддів
11. Психологія адвокатів
12. Психологія прокурорів
13. Психологія поліцейських
14. Професійний психологічний відбір
15. Психологічна підготовка
16. Психологічна підтримка
17. Психологічна експертиза
18. Психологічні аспекти кримінального процесу
19. Психологічні аспекти цивільного процесу
20. Психологічні аспекти адміністративного процесу
21. Психологічні аспекти правоохоронної діяльності
22. Психологічні аспекти судової експертизи

5.1.2.Теми курсових робіт

Не передбачено.

5.1.3.Теми наукових робіт

Не передбачено.

6. Методи навчання

При проведенні лекцій використовуються наступні методи: метод пояснення, метод проблемного викладання, розповідь, аналітичний метод, метод прикладів. При проведенні практичних занять використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Самостійна робота за кожною темою передбачає: самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій та наукової літератури за темою; підготовку та роботу протягом занять; участь у групових дискусіях тощо.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7.Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (екзамен)

1. Роль психологічних факторів у юридичній діяльності.
2. Психологічні закономірності здійснення юридичної діяльності.
3. Які відчуття відображають стан положення тіла в просторі?
4. Психологічні проблеми у юридичній діяльності.
5. Психологія потерпілих.
6. Психологія свідків.
7. Що відноситься до основних видів діяльності?
8. Психологія підозрюваних та обвинувачених.
9. Психологія суддів.
10. Групові процеси.
11. Психологія адвокатів.
12. Групова сумісність .
13. Психологія прокурорів.
14. Тести інтелекту, спеціальних здібностей, тести досягнень
15. Психологія поліцейських.
16. Професійний психологічний відбір.
17. Психологічна підготовка.
18. Що включає в себе будова механізму психіки?
19. Психологічна підтримка.
20. Психологічна експертиза.
21. Які існують основні засоби комунікації?
22. Дайте визначення психологічного забезпечення юридичної діяльності.
23. Назвіть психологічні закономірності здійснення юридичної діяльності.
24. Синдром емоційного вигорання

25. Охарактеризуйте психологічні особливості потерпілих, свідків, підозрюваних та обвинувачених.
26. Яку діяльність називають провідною?
27. Опишіть основні завдання психологічної підготовки юристів.
28. Конфлікт – це?
29. Проаналізуйте психологічні аспекти кримінального процесу.
30. Що входить до спеціальних психологічних методів.
31. Опишіть психологічні прийоми, які можуть бути використані для впливу на потерпілого.
32. Що належать до психічних властивостей?
33. Розробіть план психологічної підготовки поліцейського.
34. Короткотривале зібрання людей для спільного проведення часу
35. Продумайте, як можна використовувати психологічні знання для підвищення ефективності роботи юристів.
36. Невербальні стимули.
37. Віктимність
38. Складіть психологічний портрет підозрюваного, виходячи з наявних даних.
39. Емоційний інтелект
40. Опишіть, як психологічна підтримка може допомогти потерпілому пережити складні життєві обставини.

8.Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени; тести; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів,

підготовка рефератів, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні

80-84			завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Не задовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» у двох частинах. Ч. II. Практична частина. 2-ге вид., перероб і доповн. К., 2016. 193 с.
2. Загальна психологія : навч. посіб. / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка. К. : ЦУЛ, 2012. Книга. 296 с
3. Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів : навч. посіб. / І.В. Жданова, П.В. Макаренко, Н.Е. Мілорадова та ін.; за заг. ред. І.В. Жданової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2014. 516с.
4. Юридична психологія : підручник / за заг. редакцією О.М. Бандурки; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Майдан, 2018. 684 с.
5. Експертизи у судочинстві України [Роз'яснення. Законодавство. Судова практика] / За заг. ред. професорів В. Г. Гончаренка та І. В. Гори. *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. 2015. № 5-6. К.: Юрінком Інтер. 510 с.

Допоміжна:

1. Жерж Н. А. Пошуковий портрет злочинця: зарубіжний та вітчизняний досвід. Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). 2014. №2 (65). С. 172-179.
2. Завойська О. Ю., Мачинська Н. І. Психологічні механізми учинення злочину. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 104-114.
3. Кастарнов Д. Б. Поняття «особа підозрюваного (обвинуваченого)» в кримінальному судочинстві. *Юридична наука*. 2014. № 4 С. 15-23.
4. Кощинець В. В. Участь спеціаліста-психолога в юрисдикційному процесі. *Європейські перспективи*. 2014. № 6. С. 117-126.
5. Крикушенко О. Г. Поняття та основний зміст сучасної субкультури засуджених у місцях позбавлення волі. *Форум права*. 2014. №3. С. 155-159.
6. Лук'янчиков Б. Є. Лук'янчиков Є. Д. Законодавче регулювання ідентифікації об'єктів за слідами пам'яті. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. №1. С. 88- 93.
7. Марчак В.Я., Черновський О.К. Деякі психологічні особливості судового процесу. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2011. Випуск 559. С. 118-122.
8. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки : навч. посібник. К. : Либідь, 2011. 520 с.
9. Михайлишин У.Б. Саморегуляція психічних станів у працівників органів внутрішніх справ Гуманітарний вісник ДВН "Переяслав-Хмельницький державний

педагогічний університет імені Григорія Сковороди” Вип. 31.К.: Гносис, 2014. С. 107-113.

10. Михайлишин У.Б. Особливості саморегуляції психічних станів працівників органів внутрішніх справ Теоретичні та прикладні проблеми психології: Зб. наук. праць. Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, 2014. Вип. 2 (34). С. 195 – 202.

11. Михайлишин У.Б. Особливості розвитку емоційно - вольової сфери працівників органів внутрішніх справ Теоретичні та прикладні проблеми психології: Зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля.- Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, 2014. №.3 (35). – С. 231-241 .

12. Михайлишин У.Б. Прояви професійної деформації працівників міліції Теоретичні та прикладні проблеми психології: Зб. наук. праць. Северодонецьк: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, 2015. Вип.1 (36). С. 275-286.

13. Михайлишин У.Б. Розвиток професійного стресу у працівників органів внутрішніх справ Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки вищих навчальних закладів МВС України: Матеріали наук.-практ.конф., (Харків, 16 квітня 2015 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: ХНУВС, 2015. - С. 43-46.

14. Михайлишин У.Б. Професійний стрес працівників органів внутрішніх справ Теоретичні та прикладні проблеми психології: Зб. наук. праць. - Северодонецьк: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, 2015. Вип.2 (37). С. 260-267.

15. Михайлишин У.Б. До питання формування системи цінностей майбутніх правоохоронців Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки вищих навчальних закладів МВС України: Матеріали наук.-практ.конф., (Харків, 5 квітня 2016р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: ХНУВС, 2016. - С. 57-58.

16. Михайлишин У.Б. Мотиваційний компонент психологічної готовності правоохоронців до екстремальної діяльності Вісник національного університету оборони України. Збірник наукових праць. 2019. Вип. 1. (51). – С.93-100.

17. Наказ МВС України від 28.07.2004 року № 842 «Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України»

18. Соціально-психологічні особливості формування особистості неповнолітніх правопорушників : Дис. ... канд. психол. наук : 19.00.06 / Н.В. Малиш. Х., 2005. 176 с.